

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Marek Sychowicz

w sprawie z powództwa "D. K. " Spółki Jawnej z siedzibą w W.

przeciwko "D. - 4 R. " Spółce Jawnej w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 lipca 2009 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 maja 2008 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

W pozwie wniesionym w dniu 28 grudnia 2006 powód D. wniósł o zasądzenie od pozwanego D. oraz R. O. solidarnie kwoty 496.912,64 zł. Sąd Okręgowy uwzględniając powództwo wydał w dniu 26 marca 2007 r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. Nakaz zaskarżyli w całości sprzeciwem pozwani. Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2007 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 467.312,64 zł. Apelację od tego wyroku wnieśli pozwani.

Pismem z dnia 31 marca 2008 r., działający w imieniu powodowej spółki wspólnicy R.O., S. S. i J. Ł. cofnęli pozew, zaś pismem z dnia 23 kwietnia 2008 r. pełnomocnik pozwanych wyraził na to zgodę.

Postanowieniem z dnia 29 maja 2008 r. Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony apelacją wyrok i umorzył postępowanie.

W skardze kasacyjnej od powyższego postanowienia strona powodowa zarzuciła:

- 1) nieważność postępowania wynikającą z pozbawienia strony powodowej możliwości obrony swych praw w ten sposób, iż w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym wspólnicy powodowej spółki - z wyjątkiem M. M. - dokonali niezgodnej z prawem zmiany umowy spółki, wskutek czego wspólnik M. M. został pozbawiony prawa reprezentowania powoda, a tym samym nie mógł dokonać czynności, których skutkiem mogło być uwzględnienie powództwa,
- 2) naruszenie art. 203 § 4 k.p.c. skutkujące niezasadnym uchyleniem wyroku i umorzeniem postępowania w sytuacji, gdy dokonane przez pozostałych wspólników powodowej spółki w tym pozwanego R. O. cofnięcie pozwu stanowiło czynność sprzeczną z prawem i z zasadami współżycia społecznego i obligowało Sąd do uznania jej za niedopuszczalną.

Wnosiła o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W spółce osobowej każdy wspólnik ma prawo samodzielnie reprezentować spółkę (art. 29 k.s.h.). Prawo reprezentacji stanowi kompetencję do składania oświadczeń woli i dokonywania czynności prawnych w stosunkach zewnętrznych ze skutkiem dla spółki. Obejmuje ona reprezentowanie spółki przed sądami. Wspólnik działa za spółkę a nie w imieniu pozostałych wspólników. Kodeks spółek handlowych pozwala na umowne wyłączenie prawa reprezentacji przez wspólnika (art. 30 § 1). W umowie spółki wspólnicy mogą przewidzieć łączną reprezentację spółki. Umowa może także upoważniać jednego wspólnika do samodzielnej reprezentacji a innych ograniczyć do reprezentacji łącznej. Zmiana umowy spółki osobowej wymaga zgody wszystkich wspólników (art. 9 k.s.h.).

Nie można podzielić stanowiska skarżącej, że dokonana z naruszeniem art. 9 k.s.h. zmiana umowy powodowej spółki wyłączająca prawo jej reprezentacji przez M. M. pozbawiła ją możliwości złożenia oświadczenia o odwołaniu cofnięcia pozwu, a przez to możliwości obrony jej praw w postępowaniu apelacyjnym, skoro uprawnienie to przysługiwało pozostałym wspólnikom. Tym samym nie zachodzi zarzucana w skardze nieważność postępowania.

Poprzez cofnięcie pozwu strona realizuje uprawnienie procesowe do pozbawienia własnej czynności procesowej jej skuteczności prawnej, dając wyraz rezygnacji z dochodzenia żądania udzielania jej ochrony prawnej określonej w pozwie. Dyspozycja strony w tym zakresie co do zasady nie podlega ograniczeniom. Zgodnie z art. 203 § 4 k.p.c., sąd może sprzeciwić się cofnięciu pozwu tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że czynność ta jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego, albo zmierza do obejścia prawa. W orzecznictwie trafnie wskazuje się, że skorzystanie przez sąd z tego uprawnienia jest radykalnym wkroczeniem w sferę zastrzeżoną dla strony i stanowi szczególne odstępstwo od zasady dyspozycyjności. Sprzeciwienie się przez sąd cofnięciu pozwu ma doniosłe skutki procesowe, także dotyczące sfery prawnej drugiej strony procesu. Stosując ten przepis sąd powinien więc wkraczać jedynie w przypadkach ewidentnych, respektując ustanowioną po jego zmianie dokonanej ustawą z dnia 1 marca 1996 r. i zmianie Kodeksu postępowania cywilnego... (Dz.U. Nr 43, poz. 189) preferencję woli strony nad dążeniem do wydania wbrew niej orzeczenia sądowego (zob. post. SN z dnia 12 marca 1999 r.,

I PKN 40/99, OSNP 2000, nr 10, poz. 390, wyrok SN z dnia 28 czerwca 2007 r., IV CSK 110/07, nie publ.).

Wyrazem ograniczenia uprawnienia sądu w zakresie kontroli skuteczności cofnięcia pozwu jest także wyeliminowanie w obecnej redakcji art. 203 § 4 jako jej przesłanki rażącego naruszenia usprawiedliwionego interesu osób uprawnionych.

Nie przekonują o zasadności podniesionego w skardze zarzutu naruszenia tego przepisu bliżej niesprecyzowane twierdzenia o sprzeczności dokonanego w sprawie cofnięcia pozwu z zasadami współżycia, oraz z prawem. Na ich tle widoczny jest niewątpliwie jedynie konflikt między wspólnikami dotyczący oceny czy wytoczenie powództwa a potem jego cofnięcie leżało interesie powoda. To zaś sytuuje ewentualną przyczynę sprzeciwu sądu co do cofnięcia pozwu na płaszczyźnie naruszenia usprawiedliwionego interesu spółki. Jednak – o czym był już mowa, a co uszło uwadze skarżącej - w obecnym stanie prawnym nie może stanowić ono już przesłanki dokonywanej przez sąd kontroli skuteczności cofnięcia pozwu.

Z tych względów skarga kasacyjna podlegała oddaleniu stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c.